

מים שאין להם סוף

אחד החידושים המופלאים שאירעו בעולם הספר בשנים האחרונות הוא כינונה של ספריית 'אוצר החכמה', האוצרת בתוכה רבבות ספרים בכל תחומי התורה, ומגישה אותם ללומד כשולחן ערוך לפניו, כשגולת הכותרת היא היכולת לחפש כל נושא ועניין שהוא ולקבל עבורו תשובות מרתקות ומדויקות בתוך שניות בודדות

החשובים שיש בו, הוא כמובן לא משקף את מלוא דמותו הכבירה של הגה"ק הנ"ל. ומאידך גיסא, ישנם ספרים שהספר גדול מהמחבר, כלומר, לעיתים אברך ת"ח שעוד לא הגיע לדרגה של חד מגאוני הדור, ועם כל זאת הוא מקדיש זמן ארוך לביור סוגיה אחת, בסופו של דבר הוא מוציא חיבור על סוגיה מסוימת עד שיש לומר בפה מלא שבסוגיה זו הרי אין דומה לו, ולכולם תהיה תועלת מהשימוש בספרו. הסוג השלישי הם ספרים שהם אספקלריא של המחבר.

ולענייננו, אוצר החכמה נותן בפני המעיין את ההזדמנות ליהנות מעמלם המבורך של תלמידי חכמים שחיברו ספרים חשובים, שאינם ידועים, ופעמים רבות הלומד לא נחשף אליהם ונמצא חסר. כמובן זה מלבד ולצד כל ספרי רבותינו הראשונים ואחרונם, אשר מבלעדיהם לא ידים איש את ידו.

היכי דמי עמל התורה

מכאן נבוא אפוא לשאלה הפונה, לפי ריבוי התוצאות, הרי שבאופן טבעי אנו מקבלים מיד תשובה לכל שאלה. האם אין בכך חסרון של עמל התורה?

שאלה זו אינה נוגעת ישירות לאוצר החכמה, אלא היא שאלה כללית על אותם לומדים המעיינים במהרש"א, ברש"ש או בשאר מפרשי הש"ס האחרונים, הגאון רבי עקיבא איגר, ה'חתם סופר', 'חזון איש' ועוד הרבה ספרים יקרים וחשובים. וכי אין הלימוד הזה יכול לפגוע באיכות תלמודם. במקום להתעמק בדברי חז"ל והראשונים ולהגיע להבנת דבריהם בכוחות עצמם, הם פונים להסתכל בספרים השואלים ומתרגמים והכול בא על מקומו בשלום. ועמל התורה מה יהיה עליו?

התשובה לשאלה זו היא פשוטה לדעתנו. ראשית, אלו הספרים הם ספרי רבותינו, מהם גדולי ומאורי הדורות שלפנינו, וכשאתה לומד בהם ומעיין בדבריהם, הרי אתה לומד מפי רב, ולא רב אחד, אלא מפי כל רבותיהם של ישראל. שווה לעצמך מהו לימוד גפ"ת בבית מדרשו של הגאון רבי עקיבא איגר או לימוד קדשים בבית מדרשו של החפ"ז חיים או הבריסקער רב. ואם כן כשאתה מתקשה בלימוד תוספות או ברש"ב מוקשה, ואתה מוצא באחרונים שבארים את דבריהם, אז אמת שלא הגעת לזה ביגיעת עצמך, אבל זכית למעלה של לימוד מפי רב מרבותיהם של ישראל כתלמיד היושב לפני רבו. הרי כך ניתנה התורה בדרך של מסירת רב לתלמיד, ומסתמא גם הקושיות שהיה מקשה התלמיד היה משיב לו הרב, ולא הייתה בזה שאלה של חוסר עמל התורה.

יתר על כן. נדמה לנגד עינינו שני תלמידי חכמים שנתקלו ברש"י מוקשה. הת"ח הראשון לאחר עמל של שעה הגיע ליישוב ראוי ביגיעת עצמו, וכיוון בחסדי ה' לתירוץ המהרש"א. ואילו הת"ח השני ברגע שנתקשה פתח מיד את המהרש"א. הרי הת"ח השני הספיק באתה שעה לעמול ולהתעמק בתירוץ המהרש"א,

אחת ההמצאות המופלאות בשנים האחרונות, היא ספריית 'אוצר החכמה'. הספרייה המונה רבבות ספרים סרוקים (נכון לעכשיו כ-73,000), מאוכסנת כולה בדיסק אחד שגודלו כגודל כף יד, אולם המעיינים בה, נשאבים לים התורה, שהוא כמים שאין להם סוף, לריבוי וגיוון הספרים שבאוצר - מספרי היסוד, ועד דפוסים ראשונים וספרים נדירים, קובצים תורניים ועוד ועוד מאגרי חכמה ודעת, אשר נותנים מחשה מוחשית להגדרה הידועה "ים התורה".

"ספרים שנדפסו במהדורה אחת בלבד"

לרגל שבוע הספר, פנינו לעוסקים במלאכה, ראשי ומנהלי האוצר, ומי שמטפחים אותו בעקביות, ומשכללים את הכלי המרכזי שדרכו נחשפים הלומדים והמעיינים למרבית הספרים - מנוע החיפוש, כשאנו מבקשים לשמוע מהם בעיקר מהי הבשורה הייחודית אותה מגיש לאוצר החכמה לעולם התורה.

מה לדעתכם הוא הספר הנדיר ביותר הקיים במאגר אוצר החכמה? האם ישנם כמה ספרים כאלו אותם גיליתם לאור עולם? האם גם אספנים משתפים עמכם פעולה?

התשובה מתחלקת לשניים, אם מדובר על ספרים נדירים במובן שאינם מצויים באוצרי הספרים המצויים, כאלו ישנם אלפים רבים. ישנם באוצר אלפי ספרים שהופיעו פעם אחת לפני חמש מאות שנה ומטה, כאלו אשר לא חזרו ונדפסו, והם אינם מצויים בשום אוצר ספרים של ישיבה, קל וחומר שלא בבית פרטי. הנה לדוגמא אוסף שעומד להצטרף במקרוב למאגרי הספרייה: גליונות 'המבשר התורני', מראשית צאתו לאור לפני 5.6 שנים. כמדומה שבודדים מחזיקים ברשותם את המאגר המיוחד הזה.

מלבד זה יש באוצר ספרים לא מעטים שאינם נמצאים אף ב'ספרייה הלאומית'. לפני זמן לא רב קלטנו לאוצר אוסף של ספרים שצולמו בספרייה אוקספורד בידי אספן פרטי שטרם לצלם שם ספרים שאינם מצויים בספרייה הלאומית, ועתה האוסף הזה עומד לכל דורש. כידוע אוצר החכמה כולל בתוכו, כל דבר שקשור ליהדות, מתורה ועד דברי ימי ישראל. לאחרונה קיבלנו מתלמיד חכם אחד 'מיקרופילם' של עיתון יהודי שיצא לאור ע"י חרדי הונגריה, הצילום נעשה מספרייה בהונגריה, במשך הזמן נגנבו עותקים רבים מהעיתון בספרייה, כך שהצילום שלנו שנמצא באוצר הוא עותק יחיד בעולם! והוא מהווה בשורה חשובה מאוד לחוקרי דברי הימים של יהדות הונגריה. וזו כמובן אנקדוטה קטנה בלבד.

התורה הקדושה היא כמים שאין להם סוף, עוד ועוד ספרים רואים אור עולם דבר יום ביומו. האם אתם שואפים לכך שכל

תלמוד בבלי דפוס ראשון

ספר תורני יזכנס למאגר? או שמא אדרבה בשלב מסוים תעדיפו להפוך אותו "איכותי ומסונן"?

אם שאמרו רבותינו אין לך אדם שאין לו שעה, בכלל זה גם אין לך ספר שאין לו שעה. עיקר התועלת שמפיקים המשתמשים באוצר החכמה הוא ממנוע החיפוש שבו, המביא ללומד תשובות מדהימות בהיקפן לכל שאלה. ובכן לא רק שאיננו יכולים לצפות מה התוכן שהמשתמש יבקש למצוא במנוע החיפוש, איש איש וטעמו איש איש וצרכיו, אלא יתר על כן, לעולם אי אפשר לדעת היכן מסתתר התוכן אותו הלומד כה מבקש. כל משתמש באוצר יכול להעיד שפעמים רבות את התשובה המיוחלת ואת המידע הנדרש אנהנו מוצאים בספרים שלא פקיע שמם כלל.

אומרים בשם הגאון רבי יחזקאל סרנא זצוק"ל שאמר: ישנם ספרים שהמחבר גדול מהם, כלומר המחבר לא שיקע עצמו בספר, וכך הספר אינו משקף את גדלותו. וידועים כמה דוגמאות של ספרים כאלה, למשל שו"ת מהר"ל דיסקין שעל אף הדברים

